

Ο Δ. εἰσέρχεται εἰς τὸ Κατάστημα^π τοῦ Κόλας καὶ

ἀγοράζει τὰ ἡδύστερα μεζελίκια.

— Πῶς, ἔχεις τὴν γυναικά σου ἀρρωστη καὶ πέρνεις

τέτοια πράματα;

— Δὲν τ' ἀγοράζω γιὰ κείνη . . . εἶναι γιὰ μένα.

Δεκανεὺς ἡρώτας νεοσύλλεκτον κατὰ τὰς ὥρας τῆς

περὶ καθηκόντων θεωρίας :

— Σπανοθόδωρε! Πέ μου, τί χρωστᾶς εἰς τὸν δεκα-

νέα σου;

— Τί χρωστῶ; Α! δυνεῖται λοιπὸν χρήματα ὁ

κύριος δεκανεύς;

Μεταξὺ δύο ἔραστῶν:

— Λεωνίδα μου, θὰ σὲ ζητήσω μιὰ χάρι. Μὰ θὰ μὲ

τὴν κάμης;

— Τί θέλεις; Λέγε· Νὰ πέσω σ' τὴν θάλασσα, νὰ

διαβάσω τὸ Εθνικόν Πλεῦμα, νὰ πέσω σὲ γέρια κλητή-

ρων, τί θέλεις;

— Αὐτὰ εἶναι πρόστυχα. Νὰ μοῦ πῆς τὴν λέξιν που

διαβάσασα σήμερα σ' τὴν γερμανική μέθοδο: Λούξονιμπλι-

τούνγκ ἐκατὸ φοραῖς!

— Οποιος θέλει, θὲς δοκιμάσῃ!

Ο ἔξατης Γιώργος διηγεῖται σ' τὸ πενταετῆ Τοτό

πῶς εἶδε ἐν τῷ ωραίοτατῷ ὄνειρο.

— Ήτανε τάχατες σ' τὸ Ζευχαροπλαστεῖο τοῦ Παπαζήστη

κ' ἔτρωγε ὅτι θέλει χωρίς νὰ τοῦ ζητοῦν λεφτά. "Ετρω-

γε μπαμπάδες, καταΐφι, γλυκὸ Μή Χάρεσαι, πάστα φι-

στίκι καὶ ἀφ' ὅτι ἀλλο εἴχε, καὶ νὰ δῆς ποῦ δὲν χόρταινε.

— Ο πενταετής Τοτὸς τὸν ἔρωτό μετ' ἀνυπομονησίας:

— "Ετρωγα κ' ἔγω μαζύ σου;

Καὶ εἰς τὸ δχι! τοῦ Γιώργου, τὸν παίρνουν τὸν

Τοτὸ τὰ κλάματα ἀπαρηγόρητα! . . .

Οίκοδέσποινα ἀγοράζει ἀπὸ ἀστείον χρεοπώλη τῆς

ἀγορᾶς γλώσσα.

Τῆς φαίνεται ἀκριβή καὶ παραπονεῖται, διότι ἀλλοτε

τὴν ἐπαίρετη φινότερη.

— Μήν κυττάζεις, κυρία μου, τὸ ἀλλοτε, τώρα ζνοι-

ζε ἡ Βουλὴ κ' εἶναι ἀκριβαῖς ἡ γλώσσαις, τῆς λέγει ὁ

χρεοπώλης.

ΣΥΜΒΟΥΛΗ Β' ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΜΗΙΕΡΑΣ

Περὶ τῶν προσφορωτέρων προφυλακτικῶν μέσων ἀπὸ τῶν

δέξεων νοσημάτων τῶν ἀραπνευστικῶν ὄργάρων,

παρὰ τοὺς πατέσιν.

ὑπὸ

τοῦ ἱατροῦ Α. ZINNH.

Μετὰ τὸν ἐντερικὸν καταρρόουν αἱ ὁξεῖαι παθήσεις τῶν

ἀναπνευστικῶν ὄργάνων κατὰ τὰς στατιστικὰς ἐρεύνας

ἡμῶν ἐπιφέρουσι τὴν μείζονα καταστροφὴν παρὰ τοὺς

πατέσιν ἐν Αθήναις. Αὕτη δὲ κυρίως συμβαίνει μεταξὺ

βρεφῶν μήπω ὑπερβεβήκότων τὸ πρῶτον ἔτος τῆς ἡλι-

κίας, καθόσον ἐκ τῶν 1384 ἀποθιωσάντων πατέσιν ἐν

ἡλικίᾳ 0—5 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ 1869—1878 ἐν Αθήναις

935 ἦτοι 67 0) εἶχον ἡλικίαν ἀπὸ τῆς γεννήσεως μέ-

χρι τέλους τοῦ πρώτου ἔτους. Εντεῦθεν προφανῶς ἐξά-

γεται, ὅτι οἱ πατέσιν κατὰ τὴν τρυφερὰν ταύτην ἡλικίαν

εἰσὶ τὰ μᾶλιστα προδιατεθειμένοι εἰς τὰς ὁξεῖας παθή-

σεις τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργάνων καὶ ὅτι ἡ ἐκ τούτων

ἐπωλεῖας αὐτῶν εἶναι καταπληκτική. Τὸ θιλερὸν τοῦτο

γεγονός ἐπιβεβαιοῦται ὑπὸ τῆς πείρας τῶν ἀπανταχοῦ

ἰατρῶν.

Αἱ 1384 ἀποθιώσεις ἀντιστοιχοῦσι εἰς τὰς ὥρας τοῦ

ἔτους ὡς ἔξι.

Τὸν χειμῶνα 497

Τὸ ἔαρ 382

Τὸ θέρος 286

Τὸ φθινόπωρον 219

1384

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου προκύπτουσι δύω πολλοῦ λό-

γου ἀξιῶν πορίσματα, πρῶτον, ὅτι ὁ χειμὼν καὶ μετ' αὐ-

τὸν τὸ ἔαρ παρουσιάζουσι τὴν μείζονα θνητιμότητα, ἐνῷ

ἔξεναντίας τὸ θέρος καὶ μετ' αὐτὸν τὸ φθινόπωρον τὴν

ἐλάσσονα· δεύτερον, ὅτι ἡ κατὰ τὸ ἔαρ θνητιμότης εἶναι

σχετικῶς πρὸς τὴν χειμερινῶν πολὺ μεγάλη.

Τὸ ἀξιοσημείωτον τοῦτο γεγονός ἀποδοτέον εἰς τὰς

λίσταν ἀποτόμους καὶ ἐπαισθητὰς μεταβολὰς τῆς θερμο-

κρασίκης τῆς ἀτμοσφαίρας τῶν Αθηνῶν κατὰ τοὺς ἔαρι-

νοὺς μῆνας, μεταβολὰς διακυμανομένας κατὰ τὰς παρα-

τηρήσεις τοῦ διασήμου ἀστρονόμου καὶ διευθυντοῦ τοῦ

Ἀστεροσκοπείου κ. Σμιθ, συνήθως μὲν μεταξὺ 7—10

βαθμῶν, ἐνίστε δὲ καὶ μέχρι 14°.

Κυριώτατον παραγωγικὸν αἵτιναν τῶν νοσημάτων τούτων

εἶναι ὁμολογουμένως τὸ ψῦχος· τούτο δ' ἐπενεργεῖ μᾶλ-

λον, ὡς ἡμεῖς πιστεύομεν, ἐπὶ τοῦ σώματος ἢ ἐπὶ τῶν

πνευμόνων διὰ τοῦ ἀναπνεομένου ἀέρος· διότι εἶναι βε-

βαίντατον, ὡς πάνυ ὄρθιας παρατηρεῖ ὁ Γαλάτης συνά-

δελφος ἡμῶν K Bergeret, ὅτι οἱ κάτοικοι τῶν ὑπερβο-

ρείων χωρῶν ἀντέχουσιν εἰς ψῦχος δριμύτατον καὶ ἀνα-

πνέουσιν ἀβλαβῆς ἀέρα ἔχοντα θερμοκρασίαν 24 βαθμῶν

ὑπὸ τὸ μῆδεν, ἀρκετού, μόνον νὰ ἔχωστε περιβεβλημένον τὸ

σῶμα πεφροντισμένως διὰ μηλωτῆς. Προδιαθέτοντα δὲ

αἵτια εἰσὶν δὲ λυμφατισμὸς, ἡ συγκέντρωσις τῶν βρεφῶν

καὶ ἡ ἐπὶ μακρὸν χρόνον κατάκλισις αὐτῶν ἐπὶ τὴν ῥά-

χην, ὡς συμβαίνει ἐν τοῖς ἐκθετοροφείοις, ἡ ἀνεπαρκής

ἐνδυμασία καὶ διάφορα νοσήματα οἷον ἡ ἵλαρξ, ὁ κοκ-

κίτης, ὁ ράχιτισμὸς, τὸ σκληρὸν οἰδημα τῶν νεογάνων κτλ.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῆς θνητιμότητος τῶν πατέσιν ἐν

Αθήναις ἔνεκκ νοσημάτων ὁξεῶν τῶν ἀναπνευστικῶν ὄρ-

γάνων καὶ περὶ τῶν κυριωτέρων αἰτίων αὐτῶν.

"Ἐλθωμεν νῦν εἰς τὴν ὁξεῖαν τῶν προσφορωτέρων

μέσων, δι' ὃν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ, ὡς ἐφικτόν, ἡ πρό-

ληγύις αὐτῶν καὶ ὁ περιορισμὸς κατ' ἀκολουθίαν τοῦ ἐξ

αὐτῶν ὀλέθρου.

"Ἐκ μακρῶν πείρας ἐδιδάχθημεν, ὅτι τὰ θεραπευτικὰ

μέσα, τὰ ὄποια διατίθησιν ἡ ἐπιστήμη κατὰ τῶν σπου-

δαίων ὁξεῶν νοσημάτων τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργάνων καὶ

ἰδίως κατὰ τοῦ βαρυτάτου πάντων, τῆς βρογχοπνευμο-

νίας, συγχάκις ναυαγοῦσι πληρέστατα καὶ εἰς αὐτὰς τὰς

γενεράς τοῦ μαλλον πεπειραμένου ιατροῦ. Τὸ δὲ λυπηρόν

τοῦτο πόρισμα τῆς μακρᾶς πείρας ἡμῶν εἶναι σύμφωνον πρὸς τὴς παρατηρήσεις τῶν ἀπανταχοῦ διασημοτέρων ἵστρων. Καὶ τῷ ὅντι εἰς 50 0)0 ὑπολογίζει τὰς ἀποθέσεις τῆς βρογχοπνευμονίας ὃ διάσημος ἴστρος Ziemissen ἐν τῷ ἐκθετοροφείῳ τῶν Παρισίων ἔξ 128 ἀρχώστων βρεφῶν ἀπώλοντο 127. Ἐν τῷ νοσοκομείῳ Necka ἐκ 55 ἐτελεύτησαν 33. Ἐν δὲ τῷ ἡμετέρῳ βρεφοκομείῳ κατὰ τὸ 1881 ἔξ 29 ἀπεβίωσαν 12. Καὶ εἴναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ φοβερὰ αὔτη θνητιμότης παρετηρήθη ἐν Νοσοκομείοις, ἔνθα ἡ συγκέντρωσις τῶν ἀρρώστων καὶ ἡ ἔλλειψις μητρικῆς περιποιήσεως συντελοῦσι τὰ μάλιστα εἰς τὸν ὄλεθρον τοῦτον, οὐχ' ἡττον ὅμως εἴναι ἀναντίόρθωτον, ὅτι καὶ παρ' αὐτοῖς τοῖς βρέφεσι τοῖς νοσηλευομένοις ὑπὸ τὴν σκέπην τοῦ μητρικοῦ φίλτρου, ἡ βρογχοπνευμονία εἶναι ἐπιμονωτάτη καὶ συγνάκις ἀπολήγει εἰς θάνατον. Ἡ βρογχοπνευμονία μάλιστα ἡ ἐπερχομένη κατὰ τὴν προσίαν ἰλαρᾶς ἢ τοῦ κοκκύτου εἴναι ἐπὶ τῶν πλείστων πέριστάσεων παρὰ τοῖς βρέφεσι θανατώδης.

Ἡ θλιβερὰ αὕτη πείρα ἡνάγκασεν ἡμᾶς νὰ ἐπιδοθῶμεν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν προσφορωτέρων προφυλακτικῶν μέσων κατὰ τῶν νοσημάτων τούτων· τὰ δ' ἐκ τῆς μελέτης ταύτης πορίσματα δημοσιεύομεν ἐν τῇ παρούσῃ διατριβῇ ἐν εἰδεις συμβουλῇς πρὸς τὰς μητέρας.

Τὰ κυριώτερα παραγγέλματα, τὰ ὅποια ὁμοφώνως συνιστῶσιν οἱ διασημότεροι ἴστροι εἰς τὰς μητέρας πρὸς τοὺς προφύλαξιν τῶν τέκνων αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὄξεων νοσημάτων τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργανων εἰς τὰ ἔξτης· 1) νὰ μὴ ἔξαγωσι τὰ βρέφη εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα κατὰ τὰς ψυχῆς καὶ ὑγρᾶς ἡμέρας καὶ νὰ ἐνδύωσι ταῦτα προστηκότως ἐν ὥρᾳ χειμῶνος καὶ κατὰ τοὺς ἔαρινούς μῆνας· 2) νὰ μὴ ἐκθέτωσιν ἐν τῷ οἴκῳ ταῦτα εἰς τὰ ρέυματα τοῦ ἀέρος καὶ 3) ν' ἀλλαζῶσιν ὅσον τὸ δυνατὸν συχνότερον τὰ βεβρεγμένα δι' οὐρῶν ἢ ποτῶν σπαργανα.

Τὰ ἀληθῶς εὐεργετικὰ ταῦτα παραγγέλματα ἐφαρμόζονται μὲν κατὰ τὸ μέλλον ἢ ἡττον ἀκριβῶς παρὰ ταῖς εὐπορούσαις τάξεσι τῆς κοινωνίας, ἀλλὰ παρὰ ταῖς ἐργατικαῖς ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν, εἰ μὴ ἀδύνατος, εἴναι τούλαχιστον δυσχερεστάτη διὰ πολλοὺς λόγους τοῖς πᾶσι καταληπτούς. Ἐντεῦθεν τὰ ὄξεα νοσήματα τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργανων εἰσὶ πολλῷ συχνότερα καὶ θανατωδέστερα παρὰ τοῖς βρέφεσι τῶν ἐργατικῶν τάξεων ἢ παρὰ τοῖς τῶν εὐπορούσῶν.

"Οθεν ἐσκέρθημεν, ὅτι πρωτίστως ἐπρεπε νὰ προνοήσωμεν περὶ τῶν καταλληλοτέρων προληπτικῶν μέσων τῶν νοσημάτων τούτων παρὰ τοῖς παῖσιν τῶν κατωτέρων τάξεων τῆς κοινωνίας. Καὶ δὴ γινώσκοντες τὰς συνθήκας ἐν αἷς ζῶσι τὰ βρέφη τῶν τάξεων τούτων, δηλαδὴ τὰ ψυχῆς καὶ πενιχρὰ οἰκήματα αὐτῶν, ἐν οἷς σχηματίζονται πανταχόθεν ῥεύματα ἀέρος, τὴν ὅλως ἀνεπαρκὴ ἐνδυμασίαν, τὴν μὴ συχνὴν ἀλλαγὴν τῶν βεβρεγμένων σπαργάνων καὶ τὴν παντελῆ ἀγνοίαν τῶν μητέρων νὰ προφυλάξτωσι τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπὸ τῶν αἰφνιδίων μεταβολῶν τῆς θερμοκρασίας τῆς ἀτμοσφαίρας κατὰ τὸ ἔσφ, ἐστοχάσθημεν, ὅτι ἡ ἀντικατάστασις τῶν βαμβακερῶν ὑποκαμίσων διὰ μαλλίνων, ἀντικατάστασις προσφορωτάτη κατὰ τοὺς φυσικοὺς νόμους πρὸς ἀποσθῆσιν τῆς ψύξεως τοῦ σώματος, ἡδύνατο νὰ συντελέσῃ

οὐσιωδῶς εἰς προφύλαξιν ἀπὸ τῶν ὄξεων" νοσημάτων τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργανων τῶν ὑπὸ τοσαύτας πληημμελεῖς συνθήκης διαβιούτων βρεφῶν καὶ μάλιστα εἰς κλίμα τοσοῦτον ἀστατον ως τὸ τῶν Ἀθηνῶν.

'Ἐγτεῦθεν ὁρμώμενοι προσέβημεν ἀπὸ τοῦ 1879 εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν μαλλίνων ὑποκαμίσων παρὰ τοῖς ἐκθέτοις βρέφεσι, τὰ ὄποιακ οὐ μόνον ζῶσιν ὑπὸ τὰς αὐτὰς πληημμελεῖς συνθήκης, ὑπὸ δὲς καὶ τὰ βρέφη τῶν ἐργατικῶν τάξεων, παρ' αἵς ταῦτα διατρέφονται, ἀλλὰ καὶ στεροῦνται πάσης μητρικῆς ἐπιβλέψεως καὶ περιβάλψεως. Ἐν ἄλλοις λόγοις ἐποιησάμεθα χρῆσιν τῆς φλανέλλας παρὰ βρέφεσι διαβιούσιν ἐν συνθήκαις, αἵτινες τὰ μέγιστα προδιαθέτουσιν εἰς ψύξιν.

Τὰ ἐκ τῆς χρήσεως τῶν μαλλίνων ὑποκαμίσων παρὰ τοῖς ἐκθέτοις ἀπὸ τοῦ 1879 μέχρι καὶ τοῦ 1881 ἀποτελέσματα ὑπῆρξαν τὰ μάλιστα ἐνθαρρύντια. Καὶ ἀληθῶς, ἐνῷ κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετηρία (1869—1878), καθ' ἣν ἐγένετο χρῆσις τῶν συνήθιων βαμβακερῶν ὑποκαμίσων, ἐκ 2581 διατραφεύτων ἐκθέτων βρεφῶν ἐτελεύτησαν ἀπὸ 0—1 ἔτους ἐκ νοσημάτων ὄξεων τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργανων 217 ἥτοι 8 1/2, 0)0, ἀπὸ δὲ τοῦ 1879 μέχρι καὶ τοῦ 1881, καθ' ἣν ἐποχὴν ἐγένετο χρῆσις τῶν μαλλίνων ὑποκαμίσων ἐκ 1070 ἐκθέτων βρεφῶν ἀπώλοντο κατὰ τὴν αὐτὴν ἡλικίαν καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν νόσων 55 ἥτοι 5 0)0 δηλαδὴ 40 0)0 ἐλαττον.

'Ἡ θνητιμότης αὕτη ἐξεταζομένη ἴδιαιτέρως ἐν ἐκάστῳ τῶν τριῶν τούτων ἐτῶν ἔχει ως ἔξτης· Τῷ μὲν 1879 ἐκ 487 διατραφέντων βρεφῶν ἀπώλοντο 18 ἥτοι 3 1/2, 0)0· τῷ δὲ 1880 ἐκ 547 25 ἥτοι 4 1/2, 0)0· τῷ δὲ 1881 ἐκ 584 12 ἥτοι 2 0)0. "Ἄρα κατὰ μέσον δρον κατὰ τὴν τριετίαν ταύτην ἡ θνητιμότης ἀνήλθε εἰς 3 0)0. Σημειώτεον ἐνταῦθα, ὅτι ἡ κατὰ τὸ 1880 αὔξησις τῆς θνητιμότητος εἰς 4 1/2, 0)0 πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς τὸν χειμῶνα τοῦ ἔτους τούτου, διστις ὑπῆρξεν, ως τοῖς πᾶσι γνωστὸν, ὅλως ἐκτακτος διὰ τὴν δριμύτητα αὐτοῦ.

Τὰ εὐάρεστα ταῦτα ἀποτελέσματα στηριζόμενα ἐπὶ παρατηρήσεων γενομένων ἐπὶ 1070 βρεφῶν καὶ ἐπὶ τρία συνεχῆ ἔτη ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ χρῆσις τῶν ὑποκαμίσων ἐκ φλανέλλας συντελεῖ τὰ μάλιστα ἐν τῷ ἡμετέρῳ κλίματι εἰς προφύλαξιν τῶν βρεφῶν ἀπὸ τῶν νοσημάτων τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργανων. 'Αφοῦ δὲ παρὰ τοῖς ἐκθέτοις βρέφεσι τοῖς ζῶσιν ὑπὸ τὰς ψειριστὰς ὑγιεινὰς συνθήκας ἐπέβη ὡς τριστελής ἡ χρῆσις τοῦ προφυλακτικοῦ τούτου μέσου, εἴναι πολὺ λογικόν νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι παρὰ τοῖς γνησίοις βρέφεσι, θέλει ἀποδῆ πολλῷ λυσιτελεστέρω.

"Οθεν συνιστῶμεν θερμῶς τὴν χρῆσιν κατάσαρκα τῶν μαλλίνων ὑποκαμίσων παρὰ τοῖς βρέφεσι πασῶν τῶν τάξεων τῆς κοινωνίας, ἰδίως δὲ παρὰ τοῖς τῶν κατωτέρων συνιστῶμεν δ' αὐτὴν ως τὸ προσφορώτατον προφυλακτικὸν μέσον ἀπὸ τῶν ὄξεων νοσημάτων τῶν ἀναπνευστικῶν ὄργανων μεθ' ὅλου τοῦ θάρρους, ὅπερ ἐμπνέει ν' ἐκ μακρᾶς πείρας καὶ ἀκριβοῦς παρατηρήσεως πεποιθήσις.

| "Ετεῖαι τὸ τέλος.